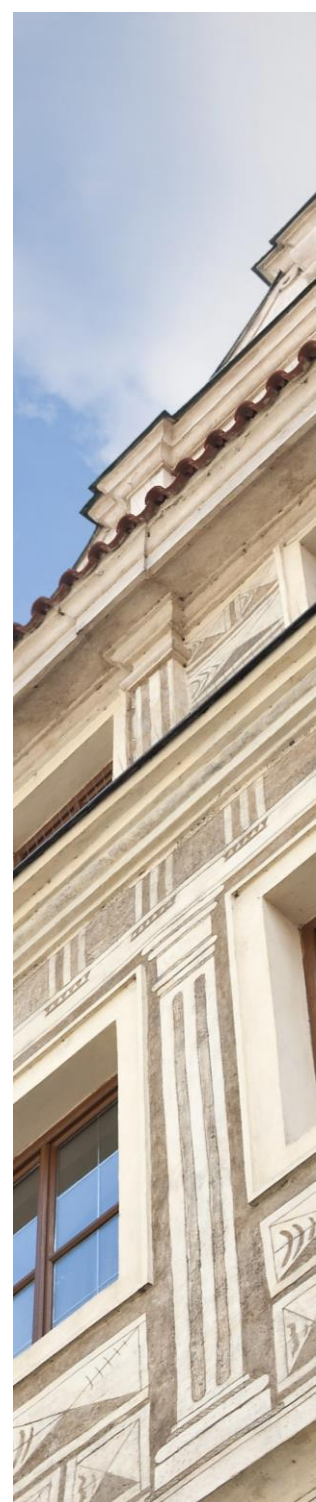

Zuzana Kasáková, Tomáš Weiss

Ve správnou chvíli na správném místě: Prosazování zájmů České republiky v Evropském parlamentu

ABSTRAKT

Studie zkoumá stávající praxi České republiky při prosazování národních zájmů v Evropském parlamentu. Jejím cílem je na základě analýzy současného stavu a identifikace slabých míst navrhnout kroky, které by vedly k lepšímu využití Evropského parlamentu při prosazování českých pozic v evropském rozhodovacím procesu. Výzkum je založen zejména na rozhovorech s aktéry zkoumaných procesů, tedy především českými poslanci EP, úředníky a dalšími zaměstnanci EP, pracovníky českých ministerstev a českého stálého zastoupení při EU. Závěrečná doporučení jsou rozdělena podle adresátů a cílena na českou státní správu, české poslance Evropského parlamentu a politické strany.

Úvod¹

Lisabonská smlouva významně posílila postavení Evropského parlamentu (EP) v rozhodovacím procesu EU. Parlamentu se navíc podařilo zakotvit rozšíření svých pravomocí také do dohod a pravidel, ať již formální či neformální povahy, k jejichž zavedení došlo v post-lisabonském režimu. Evropský parlament je komplexním organismem, v němž se prolínají zájmy poslanců, politických skupin a členských zemí na pozadí složité politicko-administrativní struktury s mnoha centry rozhodování. Pro členský stát, jakožto advokáta parciálního, tj. národního zájmu, tak nabízí řadu možností jak tento zájem prosazovat, ale také vyžaduje značné úsilí při orientaci skrze labyrint formálních a neformálních vazeb, pravomocí a vlivů.

Studie se zaměřuje na vnitřní fungování Evropského parlamentu, klíčové okamžiky a „přístupové body“ pro ovlivňování rozhodovacího procesu. Na tomto pozadí analyzuje stávající praxi české státní správy a stav komunikace s českými poslanci v EP. Jejím cílem je zmapovat a zhodnotit stávající způsoby a možnosti prosazování českého zájmu v Evropském parlamentu, identifikovat slabá místa a navrhnout způsoby zlepšení současného stavu. Pozornost je věnována procesům zaměřeným na přijímání legislativních aktů v EP, neboť se jedná o klíčové normy pro prosazování národního zájmu.

Jednoznačná definice pojmu „národní zájem“ ale neexistuje. Na velmi obecné úrovni je možné konstatovat, že se jedná o zájmy, které zachovávají nebo dokonce posilují postavení státu v mezinárodním prostředí. V kontextu evropské integrace jde o specifický pojem související se vzájemným střetáváním národních, respektive národních a evropských pozic v evropském legislativním procesu. Národní zájem je proto v tomto textu chápán jako postoj definovaný vládou ČR, respektive Výborem pro EU, pod dohledem obou komor Parlamentu České republiky.

Výzkum je vedle odborné literatury a relevantních dokumentů založen především na sběru původních primárních dat pomocí 24 polostrukturovaných rozhovorů s aktéry zkoumaných procesů a jejich triangulaci. Rozhovory probíhaly v období leden–září 2014 v Bruselu a Praze. Byly vedeny s českými poslanci Evropského parlamentu v sedmém volebním období (2009–2014), přičemž někteří z nich měli zkušenosti s fungováním EP již v období předchozím (2004–2009). Spektrum rozhovorů pokrývalo všechny české politické strany zastoupené v EP. Rozhovory byly v rámci Evropského parlamentu vedeny rovněž s asistenty poslanců, úředníky EP, koordinátory národních delegací v politických skupinách a poradci politických skupin ve výborech, stejně jako stálými zástupci obou komor Parlamentu ČR při EP. Na straně

¹ Studie je výstupem projektu TA ČR „Možnosti České republiky v rozhodovacích procesech v Evropském parlamentu“ (TB020MZV031), který vznikl pro výzkumné potřeby Ministerstva zahraničních věcí ČR na základě účelové podpory poskytnuté Technologickou agenturou ČR. Projekt probíhal v letech 2013–2014. Data jsou aktualizována k roku 2016, závěry ale reflektují dobu ukončení projektu.

české státní správy byly rozhovory uskutečněny se zástupci Stálého zastoupení ČR při Evropské unii a vybraných resortních ministerstev.

Studie je členěna do pěti hlavních celků. V první části je představena problematika rozhodování v EU a způsoby prosazování zájmů se zaměřením na malé členské státy. Následně se pozornost obrací k Evropskému parlamentu, jeho pravomocem a vnitřnímu fungování s důrazem na formální a neformální kontext rozhodování. Další část mapuje současnou podobu prosazování českého zájmu v Evropském parlamentu a komunikační kanály mezi poslanci EP zvolenými v ČR a českou státní správou. V návaznosti jsou identifikovány klíčové problémy současného stavu a navržena konkrétní doporučení nejen pro českou státní správu, ale s ohledem na komplexnost analyzované problematiky i pro poslance EP a české politické strany.

1. Rozhodování v EU a prosazování zájmů

Rozhodování v Evropské unii se liší od rozhodování v unitárním i federálním národním státu. Právě pro svá specifika je oblíbeným tématem studia vědců, kteří popisují a analyzují rozdíly mezi jednotlivými politikami (srov. Peterson a Bomberg, 1999; Selck, 2006; Wallace et al., 2010) i mezi zapojením jednotlivých aktérů a charakterem faktorů, které proces ovlivňují (srov. Häge, 2007; Howorth, 2012; Kauppi a Widgrén, 2004; Lewis, 2005; Misteli, 2013). Tento zájem je pochopitelný nejen proto, že se Evropská unie od národních států tolik liší, ale zejména proto, že rozhodnutí přijatá na evropské úrovni přímo ovlivňují dění v členských státech, jejich chování i podobu. Pronikání evropské integrace do národní politiky a naopak vedlo některé autory k závěru, že se jedná o zcela nový typ vládnutí jako například vyjednávaný řád (Elgström a Smith, 2000; Jönsson et al., 1998), víceúrovňové vládnutí (Hooghe a Marks, 2001), nebo dokonce k tvrzení, že se členské země EU proměnily ve zcela nový typ státu (Cooper, 2004; Sorensen, 2001).

V závislosti na tématu a způsobu rozhodování se dopad na členské státy a rozhodovací procesy liší. Je ale zřejmé, že výsledek záleží na distribuci hlasů v Radě EU a schopnostech států vytvářet hlasovací koalice a blokační menšiny (srov. Moberg, 2002; Naurin a Wallace, 2008; Tsebelis a Garrett, 2000). Úspěch států prosadit svůj zájem v Radě nezávisí pouze na objektivních faktorech, jako jsou velikost a ekonomická síla, ale také na zkušenosti národních vyjednávačů, kontextu, argumentaci a celé řadě dalších činitelů (Arregui a Thomson, 2009; Bailer, 2010, 2004; Thomson et al., 2012), včetně práce rotujícího předsednictví, které v řadě témat stále hraje klíčovou roli (Metcalf, 1998; Tallberg, 2006, 2003). Rada je ovšem ve většině oblastí pouze jednou z několika institucí, které spoluurčují výslednou evropskou politiku. Součástí rozhodovacího procesu je rovněž Komise, která má v mnoha tématech monopol na legislativní iniciativu. A dokáže jej úspěšně využívat a ovlivňovat členské státy i neformálními nástroji (Blauberger a Weiss, 2013; Christiansen a Jørgensen, 1998). S každou další reformou zakládajících smluv získává

pravomoci v nových oblastech i Evropský parlament (srov. Brandsma, 2013; Kasáková, 2013): buď nutnost jeho souhlasu vyplývá přímo z textu smluv, anebo je stále častěji schopen se prosadit neformálně nebo provázáním dané otázky s tématem, kde je jeho souhlas nutný (srov. Weiss, 2013 pro případ zřízení Evropské služby pro vnější činnost).

Pozice malých států v Evropské unii je výrazně těžší než pozice států velkých.² Mají strukturální nevýhodu při rozhodování na většině úrovní, protože mají menší hlasovací sílu v Radě a menší počet poslanců v Evropském parlamentu. Jejich hlas proto nutně zní slaběji než hlas velkých států. Zároveň, s ohledem na omezené finanční i lidské zdroje, pro ně není jednoduché postihnout celou šíři vyjednávání v Evropské unii, která jsou velmi komplikovaná, probíhají na mnoha úrovních a mnoha paralelními kanály, a jsou tak značně náročná na personální kapacity. Přesto jsou některé malé členské státy při prosazování svých zájmů překvapivě úspěšné (srov. Golub, 2012). Kultura rozhodování v EU, například snaha o konsenzus v Radě, totiž v mnoha ohledech menším státům pomáhá snižovat význam objektivních nevýhod. Větší váhu pak mají další faktory, jako je například zkušenost a renomé vyjednávačů, expertiza, schopnost argumentovat, koordinovat, hledat evropský zájem a využívat neformálních kanálů a nástrojů (srov. Heisenberg, 2005; Kassim et al., 2001; Reinhard, 2012). V každém případě musejí malé státy aktivně usilovat o to, aby byly slyšet a aby si zajistily dostatečný vliv na výsledek (Panke, 2010).

Evropský parlament je jedním z aktérů, kteří malému členskému státu mohou pomoci dosáhnout žádoucího výsledku. Prostřednictvím EP lze ovlivnit rozhodování směrem, který není přijatelný v mezivládních jednáních v Radě (srov. Tocci, 2010). Je ovšem nutné umět EP v jednáních využívat (a samozřejmě počítat s tím, že se může stát nástrojem v rukou názorového protivníka).

Je-li ovšem Evropský parlament jako celek aktérem v rozhodování EU, je také současně arénou, v níž se obdobný rozhodovací proces odehrává. A i na tomto kolbišti jsou malé členské státy objektivně znevýhodněny (dokonce podstatně více než v Radě, respektive na úrovni celé EU), protože mají výrazně menší počty poslanců než státy velké.³ Evropský parlament navíc, na rozdíl od Rady, dospívá k rozhodnutí vždy většinovým hlasováním, bez záchranných brzd a podobných kompenzačních opatření. Na druhou stranu je Parlament relativně méně vázaný národními zájmy. Faktory zmíněné výše, jako jsou zkušenost a renomé poslanců, expertiza, schopnost argumentovat, koordinovat a využívat neformálních kanálů a nástrojů, tak

² Velikost státu může být definována nejrůznějšími způsoby a akademická literatura se neshoduje na jediném z nich (srov. Panke, 2010). Ať už se zvolí kritérium absolutní nebo relativní, Česká republika vždy patří mezi malé členské státy.

³ Vzhledem k zásadě degresivní proporcionality (viz dále v textu) zastupují poslanci z větších států podstatně více voličů než poslanci z menších států. Z pohledu národního zájmu a rovnocennosti mezi národními státy toto zvýhodnění malých zemí ovšem nic nemění na tom, že velké státy mají podstatně více poslanců, a tak i větší možnosti při prosazování národních priorit.

ve skutečnosti mohou být při ovlivňování finálního rozhodnutí dokonce ještě důležitější než v Radě.

Členské státy musejí při práci s Evropským parlamentem řešit dvě úrovně problémů. V prvním kroku potřebují využívat Parlament jako aktéra při jednáních ve formátu Komise–Parlament–Rada a jako nástroj při jednáních v Radě s ostatními členskými státy. Ve druhém kroku potom umět ovlivnit rozhodování uvnitř Parlamentu v případech, kdy je identifikován jako relevantní aktér. Zástupci členských států se v této fázi v podstatě jen málo liší od zástupců soukromých společností, nevládních organizací nebo občanských iniciativ. Pro jejich působení proto platí většina analýz a návodů zaměřených na lobbying v Evropské unii obecně a v Evropském parlamentu zvláště. Literatura naznačuje, že způsob lobbování v EU v první řadě závisí na tématu a politice, v jejímž rámci se dané téma projednává (Mahoney, 2008: 6; srov. Pedler a Schendelen, 1994). Faktory, které spoluurčují vhodnou strategii lobbisty, zahrnují charakter instituce (jaká je rozhodovací procedura, kolik aktérů se na rozhodování podílí a jací to jsou), charakter tématu (významnost, stupeň navrhované změny, síla statu quo, předchozí projednávání) nebo motivaci samotného lobbisty (zda obhajuje změnu, nebo dosavadní stav) (srov. Baumgartner et al., 2009: 113ff; Mahoney, 2008: 35–36; Zetter, 2011: 29).

Dvě hlavní skupiny aktivit obhajování zájmů je možné označit jako interní a externí lobbying. Odvíjejí se od interakce mezi lobbistou a lobbovaným. Externí lobbying se spoléhá na komunikaci s tvůrci politiky (*decision-makers*) skrze veřejnou debatu. Ten, kdo chce prosadit svůj zájem, své názory zveřejňuje ve veřejných prohlášeních – například publikuje studie, zprávy a komentáře v tisku. V nejširší formě externího lobbyingu se potom snaží aktivizovat členskou základnu nebo dokonce mobilizovat veřejné mínění (Baumgartner et al., 2009: 150ff). Interní lobbying je naopak založen na přímém kontaktu s tvůrci politiky. Lobbista se je snaží při osobních schůzkách, účastí na veřejných slyšeních a debatách nebo dokonce návrhy konkrétních legislativních úprav přesvědčit analýzou různých variant řešení a vyzdvihováním jejich možností a rizik. Impuls k takovým schůzkám může vzejít od lobbisty. Mnohem účinnější je ale lobbying tehdy, kdy je daný lobbista identifikován jako legitimní účastník daného rozhodování a tvůrci politiky pozván, aby předložil své názory (Greenwood, 2011: 23).

Regulace může být z hlediska lobbisty požehnáním nebo hrozbou (Zetter, 2011: 29). Obhájcí individuálního zájmu proto musejí monitorovat vytváření politiky a mít k dispozici „systém včasného varování“ (Joos, 2011: 43), který dokáže vyhledávat relevantní témata v agendě rozhodujících institucí, budovat kontakty s insidery, tj. identifikovat „přístupové body“ do rozhodovacího procesu (Watts, 2007: 45), a připravovat detailní analýzy pozic klíčových aktérů a vztahů mezi nimi. Je ovšem zapotřebí mít také připravené postupy pro politické krizové řízení (Joos, 2011: 43) pro okamžiky, kdy politická debata nabere neočekávaný a nechtěný směr.

Obecně jsou lobbisté důležitou součástí rozhodovacího procesu. Poskytují tvůrcům politiky, kteří musejí postihnout široké spektrum témat, expertní informace a zkušenosti z praxe (Klüver, 2012: 491). Navíc jsou často součástí implementace, čili jejich zapojení do rozhodování může předejít řadě navazujících problémů (Watts, 2007: 46). Způsob prosazování zájmů se ale liší, protože různé typy tvůrců politiky mohou mít zájem o různý typ informací. Přímo volení politici jsou často vedeni snahou být znovu zvoleni. Lépe tedy slyší na argumenty ohledně veřejného mínění. Nevolení úředníci jsou naopak přístupnější techničtější argumentaci týkající se otázek aplikovatelnosti a výhodnosti navrhovaného rozhodnutí (Mahoney, 2008: 83–84). Dobrý lobbista je samozřejmě schopen upravit svoji argumentaci podle cílové skupiny (se zachováním celkového vyznění doporučení) a nabídnout politický argument politikům a technický argument úředníkům.

Význam argumentace samozřejmě neznámá, že k přesvědčování těch, kteří se podílejí na rozhodování, není možné využít i další, tradičnější metody. Uzavírání aliancí mezi aktéry zvyšuje jejich profil a je užitečné jak v podobě dlouhodobých dohod, tak i jednorázové spolupráce (srov. Pijnenburg, 1998; Hula, 1999). Často dochází k vyjednávání mezi tvůrci rozhodnutí a zájmovými skupinami – příkladem takového postupu jsou tripartitní jednání se zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců (srov. Treib a Falkner, 2009). Klíčový je také kontext rozhodování, jehož změnou je možné změnit zapojené aktéry, argumenty a tak často i výsledek (Baumgartner a Mahoney, 2008).

Volba správných argumentů a strategie je důležitá, ale předpokládá v první řadě jasnou definici zájmu a vnitřní kohezi. Většina zájmových skupin není jedolitá a je proto nezbytné, aby se v první řadě jejich jednotlivé složky usnesly na společné pozici a držely se jí (van Schendelen, 2010: 199ff; srov. Zetter, 2011). Ačkoli je zapotřebí přizpůsobovat argumentaci partnerovi při jednání, jasná definice společné pozice zajišťuje, že různé argumenty vedou stejným směrem – k prosazení předem definovaného zájmu.

Velká část těchto obecných poznatků je relevantní i pro členské státy snažící se o ovlivňování rozhodování v Evropském parlamentu. V první řadě je důležitá dobrá znalost prostředí, včetně přístupových bodů, postojů jednotlivých aktérů a podrobné agendy jednání. Na výběr je široké spektrum nástrojů podle tématu a klíčového aktéra – od veřejné kampaně po cílené schůzky s jednotlivými poslanci či úředníky – a taktik – od politických a technických argumentů až po změnu kontextu. I pro jednání v Evropském parlamentu platí to, co pro rozhodování všude jinde, totiž že klíčové je být u jednání od samého počátku se souhlasem nebo dokonce na pozvání důležitých aktérů rozhodování. K tomu je třeba mít jasně definovaný zájem a relevantní informace, které ten, kdo má být ovlivněn, nemá a potřebuje.

2. Evropský parlament v systému Evropské unie⁴

Evropský parlament je jedním ze stálých orgánů Evropské unie. Reprezentuje zájmy občanů EU, kteří od roku 1979 volí jeho členy v přímých volbách. Tato vazba slouží Parlamentu jako zdroj legitimacy pro jeho fungování v rámci Unie. Navzdory skutečnosti, že tato vazba je oslabována kontinuálně se snižující účastí občanů EU ve volbách do Evropského parlamentu, daří se této instituci posilovat své pravomoci v rozhodovacím procesu EU.

V současné době disponuje Parlament pravomocemi v oblasti legislativní, rozpočtové, kontrolní a jmenovací. V rámci legislativního procesu zůstává role EP v obecné rovině předkládání návrhů evropských norem limitována. Přestože Evropskému parlamentu nebylo dosud umožněno iniciovat přijetí legislativního aktu, od Maastrichtské smlouvy z roku 1993 je oprávněn požádat Evropskou komisi o předložení legislativního návrhu, pokud jeho schválení považuje za nutné pro implementaci smluv (čl. 138b SES). Další omezení se odvíjejí od konkrétních oblastí politik, které mají být v legislativním procesu schvalovány. Od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost se ve většině oblastí (například v otázce rovných příležitostí, volného pohybu pracovníků, svobody, bezpečnosti a práva, zemědělství, mezinárodního obchodu či justiční spolupráce v trestních věcech) uplatňuje tzv. řádný legislativní postup,⁵ ve kterém Parlament spolurozhoduje s Radou EU,

⁴ Tato část studie vychází z Kasáková, 2013.

⁵ Řádný legislativní postup (dříve procedura spolurozhodování) přijímání legislativy má několik fází. Komise předloží legislativní návrh Evropskému parlamentu a Radě a zároveň je dokument zaslán národním parlamentům, aby se v osmítýdenní lhůtě vyjádřily, zda předložený legislativní návrh neporušuje princip subsidiarity. Parlament se zabývá návrhem jako první, dochází k tzv. prvnímu čtení. Evropský parlament buď návrh přijme, nebo předloží pozměňovací návrhy. Parlament v této fázi rozhoduje prostou většinou hlasů. Poté, co se Parlament vyjádří, Rada přijme návrh i s případnými pozměňovacími návrhy EP a návrh je schválen. V případě, že Rada neakceptuje výsledek prvního čtení EP, přijme tzv. pozici o pozměňovacích návrzích EP v prvním čtení a předloží svou pozici i se zdůvodněním Parlamentu, zároveň je EP zasláno sdělení Komise o pozici Rady. Návrh tak jde do druhého čtení EP. Pro první čtení v EP i v Radě neplatí žádné časové omezení. V případě druhého čtení je zavedena časová lhůta tří měsíců (je možné její prodloužení o jeden měsíc), během které se musí Parlament k pozici Rady vyjádřit. Pokud ji absolutní většinou odmítne, návrh není přijat. Pokud pozici odsouhlasí, legislativa je schválena. V případě, že má pozměňovací návrhy, předloží je Radě, ve které začíná rovněž druhé čtení. Zároveň Komise předkládá stanovisko o pozměňovacích návrzích EP. Vestejné časové lhůtě se musí vyjádřit i Rada. Jestliže Rada pozměňovací návrhy EP přijme, návrh je schválen. Pokud je odmítne, dochází ke svolání tzv. dohodovací výboru, čímž začíná třetí čtení. Ke svolání musí dojít do šesti týdnů od rozhodnutí Rady (možno rozšířit o dva týdny). V době svolání tohoto výboru se konají neformální setkání mezi zástupci Komise, Rady a EP za účelem nalezení kompromisního řešení. Do výboru se vysílá Parlament i Rada stejný počet zástupců, přítomni jsou i zástupci Komise. Evropský parlament i Rada mají v rámci tohoto čtení šest týdnů (možné rozšířit o dva týdny) na schválení tzv. společného textu. Pokud k tomu dojde, následuje schvalování textu v EP i v Radě. Obě instituce musí text schválit do šesti týdnů (opět s možností rozšíření o 2 týdny). V případě kladného vyjádření obou institucí je legislativa schválena, v opačném případě dochází k ukončení schvalovacího postupu. Pokud v rámci dohodovacího výboru nedojde ke shodě na společném znění legislativního návrhu, je legislativní proces ukončen.

příčemž ani jedné instituci není umožněno samostatně či ve spolupráci s Komisí legislativní návrh prosadit.

Další procedurou schvalování legislativních aktů je tzv. zvláštní legislativní postup, na jehož základě je Parlament buď konzultován (například v oblasti fungování Evropské služby pro vnější činnost), nebo je vyžadován jeho souhlas (například v otázce víceletého finančního rámce či u dohody o podmínkách vystoupení členské země z EU).

Rozpočtové pravomoci umožňují Parlamentu vyjádřit se k celému rozpočtu EU a v podstatě i ovlivňovat jeho nastavení. Bez souhlasu EP, který stvrzuje jeho předseda svým podpisem, totiž nemůže unijní rozpočet vstoupit v platnost. V oblasti kontroly a jmenování disponuje Parlament nejsilnější pravomocí vůči Komisi, naopak v případě Rady EU a Evropské rady zůstávají jeho kompetence velmi omezeny. Parlament volí předsedu Komise, ale bez práva jej odvolat. Rovněž schvaluje Komisi jako celek, přičemž využívá neformálně zakotvené procedury slyšení, a jako celku je oprávněn ji vyslovit i nedůvěru. Za účelem demokratické kontroly aktivit Komise schvaluje všeobecnou zprávu o její činnosti a je oprávněn jednotlivé komisaře interpelovat. Proceduru slyšení Parlament uplatňuje také vůči prezidentu a členům Výkonné rady Evropské centrální banky a kandidátům na funkci v Účetním dvoře. V kontextu obecné kontroly dodržování evropských norem a pravidel jmenuje EP evropského ochránce veřejných práv, zřizuje speciální vyšetřovací výbory či využívá platformy petičního výboru, jehož prostřednictvím mohou občané EU požádat o nápravu škody, kterou jim způsobila činnost institucí EU.

Půda Evropského parlamentu slouží nejen k debatě o vnitroparlamentních otázkách či o unijních tématech s dalšími unijními institucemi, ale rovněž k výměně informací se zástupci národních parlamentů a třetích zemí.

2.1. Vnitřní struktura Evropského parlamentu

Zásadní úlohu v Evropském parlamentu hrají politické skupiny, které sdružují poslance zvolené v jednotlivých členských zemích dle jejich politické orientace. Politické skupiny navrhuje kandidáty na předsedu, místopředsedy a kvestory EP, podílejí se na jmenování členů výborů, podvýborů a meziparlamentních delegací. Mohou také předkládat doporučení Radě. Každá skupina má vlastní strukturu, kterou tvoří předseda či předsedové, předsednictvo, národní delegace a sekretariát. Počet politických skupin se s každým novým funkčním obdobím EP může měnit. V současné době jich je osm.⁶ Existuje i „skupina“ tzv. nezařazených poslanců, kteří se z ideových

⁶ Ve funkčním období 2014–2019 se jedná o tyto skupiny: skupina Evropské lidové strany (EPP), skupina Progresivní aliance socialistů a demokratů (S&D), skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE), skupina Zelených a Evropské svobodné aliance (Zelení/EFA), skupina Konfederace sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL), skupina Evropských konzervativců a reformistů (ECR) a skupina Evropa svobody a přímé demokracie (EFD). V polovině června 2015 byla vytvořena nová politická skupina Evropa národů a svobod (ENF). Ve funkčním období 2009–2014 se jednalo

či jiných důvodů rozhodli do žádné skupiny nevstoupit, nebo z ní byli vyloučeni. S ohledem na pravomoci skupin jsou poslanci, kteří se rozhodli zůstat mimo tato uskupení, znevýhodněni.

V čele Evropského parlamentu stojí předseda, který reprezentuje Parlament navenek – jak ve vztazích s ostatními institucemi a orgány EU, tak i mimo Unii. Řídí činnost EP a svým podpisem stvrzuje rozpočet i legislativní akty, které byly přijaty na základě řádného legislativního postupu. Společně se čtrnácti místopředsedy tvoří předsednictvo Parlamentu, jež nese odpovědnost za vnitřní fungování EP, a rozhoduje tak o důležitých finančních, organizačních a administrativních otázkách EP. Součástí předsednictva ale pouze s hlasem poradním je také pět kvestorů, kteří odpovídají za administrativní a finanční záležitosti poslanců EP. Předseda, místopředsedové i kvestoři jsou voleni na 2,5 roku s možností znovuzvolení. Obsazení těchto pozic představuje pro poslance důležitou možnost, jak rozšířit svou síť kontaktů v Evropském parlamentu, mít přístup k informacím a budovat svou pozici v EP.

Klíčovým politickým orgánem Evropského parlamentu je Konference předsedů složená z předsedy EP a předsedů jednotlivých politických skupin. Zastoupen je i představitel nezařazených poslanců, ale bez práva hlasovat. Úkolem Konference je schvalovat složení a pravomoci výborů a delegací, rozvrh EP a pořad jednání plenárních zasedání. Zabývá se také vztahy s národními parlamenty a ostatními institucemi EU. Z hlediska rozhodovacího procesu disponuje Konference předsedů důležitou pravomocí sestavovat legislativní programy. Rozhoduje tedy o tom, jaký výbor či výbory se budou navrhovanou legislativou zabývat (v případě legislativy spadající svým obsahem do náplně více výborů rozhodne o tom, jaký výbor je označen jako hlavní). Pokud se Konference předsedů nemůže shodnout, má možnost rozhodnutí delegovat na Konferenci předsedů výborů, kterou tvoří předsedové všech stálých nebo dočasných parlamentních výborů. Konference předsedů výborů slouží jako platforma pro lepší koordinaci a spolupráci výborů EP. Je oprávněna rovněž předkládat doporučení Konferenci předsedů ohledně činnosti jednotlivých výborů a harmonogramu jednání.

Výbory představují další významnou úroveň činnosti Evropského parlamentu, neboť vypracovávají legislativní návrhy, zprávy z vlastního podnětu a pozměňovací návrhy,

o tyto skupiny: skupina Evropské lidové strany (EPP), skupina Progresivní aliance socialistů a demokratů (S&D), skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE), skupina Zelených a Evropské svobodné aliance (Zelení/EFA), skupina Konfederace sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL), skupina Evropských konzervativců a reformistů (ECR) a skupina Evropa svobody a demokracie (EFD). Ve funkčním období 2004–2009 existovalo v EP také sedm skupin. Jednalo se o následující skupiny: skupina Evropské lidové strany-Evropských demokratů (EPP-ED), skupina Strany sociálních demokratů (PES), skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE), skupina Zelených a Evropské svobodné aliance (Zelení/EFA), skupina Konfederace sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL), skupina Nezávislost a demokracie (IND/DEM) a skupina Unie pro Evropu národů (UEN).

o kterých se pak v plénu debatuje a hlasuje. Obdobně jako v předchozích dvou funkčních obdobích i v tom současném (2014–2019) bylo v EP zřízeno dvacet stálých výborů,⁷ jejichž složení reflektuje zastoupení jednotlivých politických proudů v plénu. Výbory kladou důraz na transparentnost a jejich jednání jsou veřejná. Zřízeny mohou být také různé podvýbory a dočasné výbory, v jejichž rámci jsou řešeny zásadní otázky aktuálního charakteru.

Dalším politickým orgánem, na který, jako v případě Konference předsedů výborů, mohou Konference předsedů, ale i předsednictvo EP delegovat určité úkoly, je Konference předsedů delegací. Tento orgán koordinuje činnost meziparlamentních delegací, delegací ve smíšených parlamentních výborech a ve vícestranných parlamentních shromážděních.

Svůj nezastupitelný podíl na činnosti Parlamentu má jeho sekretariát. Nese odpovědnost za běžnou administrativní agendu EP, překlady dokumentů a tlumočení jednání jak na plenárním zasedání, tak v rámci dalších orgánů.

2.2. Vnitřní fungování Evropského parlamentu a jeho zapojení do legislativního procesu

Základním kamenem legislativního procesu v Evropském parlamentu jsou výbory, které se při své práci řídí pevně stanovenými pravidly. Klíčovou roli hrají tzv. zpravodajové, kteří mají za úkol se předloženou legislativou ve výboru zabývat a navrhnout postoj výboru i pléna EP.

O tom, kdo se stane zpravodajem, rozhodují koordinátoři politických skupin zastoupených v daném výboru a také předseda výboru. Rozhodování probíhá ve dvou krocích. Nejprve se rozhoduje o tom, které politické skupině bude zpravodajství k danému tématu přiděleno. To je sice přísně vzato jen technický proces, může se ale v jeho rámci částečně taktizovat, protože politická skupina se může zpravodajství, na které má nárok, vzdát a šetřit „body“ pro získání subjektivně důležitější zprávy (rozhovor č. 1, rozhovor č. 6, rozhovor č. 14). Počet bodů, kterým každá politická skupina ve výboru disponuje, odráží její početní zastoupení v daném výboru. Ostatní politické skupiny obsazují posty jednoho či dvou stínových zpravodajů dle charakteru návrhu. Ve druhém kroku potom koordinátoři politických skupin v daném výboru rozhodují o konkrétním zpravodaji, respektive stínových zpravodajích. Záleží na praxi v daném

⁷ Výbor pro zahraniční věci (AFET); Výbor pro rozvoj (DEVE); Výbor pro mezinárodní obchod (INTA); Rozpočtový výbor (BUDG); Výbor pro rozpočtovou kontrolu (CONT); Hospodářský a měnový výbor (ECON); Výbor pro zaměstnanost a sociální věci (EMPL); Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI); Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE); Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO); Výbor pro dopravu a cestovní ruch (TRAN); Výbor pro regionální rozvoj (REGI); Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova (AGRI); Výbor pro rybolov (PECH); Výbor pro kulturu a vzdělávání (CULT); Výbor pro právní záležitosti (JURI); Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE); Výbor pro ústavní záležitosti (AFCO); Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví (FEMM); Petiční výbor (PETI).

výboru a politické skupině, zda koordinátor rozhoduje zcela autoritativně nebo transparentním způsobem (rozhovor č. 9). Proto patří posty koordinátorů politické skupiny v nejdůležitějších funkcích v EP. Jejich držitelé jsou v rámci politické skupiny voleni na 2,5 roku, ale post získávají často za zásluhy a díky svému vlivu. Projevuje se zde rozdíl mezi starými a novými členskými zeměmi (země, které vstoupily do EU po roce 2004). Většinu těchto postů obsazují poslanci ze starých členských zemí (zejména z Německa a Velké Británie) (de Marcilly, 2014). Platí, že koordinátorem se nemůže stát osoba, která není plným členem daného výboru. Význam postu koordinátora umocňují jeho pravomoci a úkoly. Koordinátor nese odpovědnost za koordinaci aktivit poslanců dané politické skupiny v parlamentním výboru. Účastní se také pravidelných setkání koordinátorů všech politických skupin zastoupených v daném výboru pod vedením předsedy výboru. Zabývají se jeho agendou a dalšími otázkami, které se týkají chodu výboru. Dále koordinátor organizuje a předsedá setkáním pracovní skupiny poslanců dané politické skupiny ve výboru, navrhuje seznam poslanců, kteří vystoupí na plenárním zasedání EP za danou skupinu, a společně se zpravodaji a stínovými zpravodaji pomáhá zajistit hlasování v dané politické skupině. V neposlední řadě zajišťuje také výměnu informací s koordinátory ostatních politických skupin, místopředsdou politické skupiny a poslanci za politickou skupinu v daném výboru. Na návrh zpravodaje koordinátoři přijímají časový plán včetně termínu pro vypracování návrhu zprávy zpravodajem a data, kdy se výbor bude poprvé návrhem legislativy zabývat, což může zahrnovat také výměnu informací s jinými aktéry, jichž se navrhovaná legislativa může nějakým způsobem dotýkat (například odbory, neziskové organizace, experti atp.). Dále rozhodují o termínech pro zasílání pozměňovacích návrhů, debatu nad nimi ve výboru a datu hlasování o přijetí zprávy ve výboru (Interní materiály Evropského parlamentu). Obecně vzato, koordinátor je plně zapojen do veškerých aktivit politické skupiny v daném výboru.

Obdobně jako v případě koordinátora, se zpravodajem může stát člověk, který má mezi poslanci Evropského parlamentu určité renomé. Na druhé straně ale může dojít k situaci, kdy se zpravodajem stane osoba jen proto, že nikdo o zpravodajství nemá zájem (rozhovor č. 1).

Zpravodaj a stínoví zpravodajové se nad zprávou setkávají. Normou je minimálně jedno setkání, ale v řadě případů je schůzek celá řada, podle komplikovanosti a kontroverznosti tématu a podle toho, jak spolu zpravodajský tým dokáže komunikovat. Menší počet poslanců ve skupině znamená, že má jednotlivý poslanec lepší šanci na získání zpravodajství nebo stínového zpravodajství, což je skutečnost zdůrazňovaná některými hlasy z ECR (rozhovor č. 6). Na druhou stranu ale menší skupiny mají menší vliv, protože za nimi stojí menší počet poslanců. Proto z velkých skupin zaznívají hlasy, že se sice poslanci z menších skupin mohou častěji stávat zpravodaji, ve skutečnosti ale potom podstatný vliv na konečnou pozici EP mají stínoví zpravodajové za EPP a S&D, kteří se snaží roli zpravodaje omezit a vmanévrovat do

představení takového návrhu, který by odpovídal názoru velkých politických skupin (rozhovor č. 1, rozhovor č. 9).

Rolí zpravodaje s podporou stínových zpravodajů je primárně shromáždit připomínky a pozměňovací návrhy všech poslanců, kteří se k tématu chtějí vyjádřit, zpracovat je do jednoho přehledného dokumentu a na jejich základě navrhnout kompromisní postoj, který následně schvaluje příslušný výbor a později i plénium EP. Navíc se zpravodaj se svým vyjednávacím týmem za Evropský parlament účastní v případě legislativních návrhů tzv. trialogu – tedy třístranného jednání mezi Parlamentem, Komisí a Radou reprezentovanou předsednictvím. V rámci trialogu instituce hledají kompromisní znění, které by bylo přijatelné jak pro navrhovatele (Komisi), tak i pro oba legislativce (Parlament a Radu), kteří mají často velmi odlišné preference. Tato jednání se mohou vést v každé fázi legislativního procesu (Úřední věstník C 145/02, 2007). Vzhledem k tomu, že Parlamentu po Lisabonské smlouvě významně narostl objem agendy, je snaha přijímat více návrhů již v prvním čtení, což klade velké nároky na negociační schopnosti vyjednávacího týmu za EP. Vyjednávací tým tvoří zpravodaj, předseda výboru (případně místopředseda jmenovaný předsedou) a stínový zpravodajové (Evropský parlament, 2009; Evropský parlament 2014a). To zvyšuje nejen význam předsedy výboru, ale i zpravodaje a stínových zpravodajů, kteří tak nevyjednávají pouze uvnitř Parlamentu, ale zároveň za Parlament, a naopak omezuje prostor pro řadové poslance, kteří mají jen velmi omezený počet „vstupů“ do procesu – skrze pozměňovací návrh, při jednání ve výboru a při jediném čtení v plénu. Na plenárním zasedání je ale prostor pro změnu relativně malý, zejména když je předložena zpráva, která je zároveň výsledkem kompromisu vzešlého z trialogu.

Zpravodaj obvykle nepíše zprávu zcela sám, i když se to stává. Podstatným pomocníkem mu jsou zejména jeho vlastní asistenti, kteří shromažďují pozměňovací návrhy vzešlé od poslanců a provádějí jejich první filtrování (rozhovor č. 10). Zpravodaj může být na dané téma odborníkem, častěji jím ale není, a proto se zpravodajové často obracejí pro pomoc k sekretariátu příslušného výboru. Ten je může podpořit podkladovými materiály, ale také může pod jejich patronací a na jejich zadání první verzi zprávy sepsat (rozhovor č. 21). Vedle toho má zpravodaj k dispozici poradce frakcí, kteří sledují názory v ostatních frakcích a mohou pomoci při hledání optimální struktury zprávy (rozhovor č. 10). Důležitou roli mohou hrát i stínový zpravodajové a jejich asistenti.

Pro řadové poslance, kteří nezískali u daného tématu roli zpravodaje, možnosti ovlivnit konečné znění zprávy existují, jsou ale relativně omezené. První možností je sepsání pozměňovacího návrhu, respektive vyjádření v první fázi projednávání v EP, kdy zpravodaj shromažďuje připomínky od všech poslanců. Jde o cestu nutnou, ale s nejistým výsledkem, neboť záleží na zpravodaji, zda se rozhodne poznámku do zprávy zakomponovat, nebo ji ve svém kompromisním návrhu ignoruje. Druhou příležitostí je projednávání zprávy ve výboru. Především před samotným jednáním

probíhají přípravné schůzky jednotlivých skupin, na nichž se hledají společné pozice. Jedná se o setkání bez evidované prezenze a bez tlumočení, která kladou určité nároky na osobnostní kvality daného poslance, především vyžadují zájem a jazykovou vybavenost. Představují ale ideální příležitost získat na svou stranu celou skupinu (rozhovor č. 9). Jak na přípravném jednání, tak i na samotném projednávání ve výboru jsou důležité argumenty, protože debata se často vede o meritů věci. V rámci skupiny a jejího přípravného jednání jsou potom důležité argumenty nejen k věci, ale i dobře ideologicky ukotvené (rozhovor č. 14). Po schválení zprávy ve výboru mají poslanci poslední příležitost, jak rozhodnutí EP ovlivnit, v debatě a hlasováním na plénu. Mohou tak učinit prostřednictvím pozměňovacího návrhu, pro který ale musejí získat širší podporu, aby se o něm vůbec na plenárním zasedání hlasovalo. Návrh musí podpořit buď politická skupina, výbor předkládající zprávu nebo nejméně čtyřicet poslanců (Corbett, 2007). Pokud už bylo mezi hlavními skupinami dosaženo kompromisu v předchozí fázi projednávání a pokud je předložený text výsledkem uzavřeného dialogu, je šance, že by Parlament kompromisní text výrazněji měnil (byť na základě pozměňovacího návrhu přijatého k projednávání), mizivá.

Otázka hlasování v Evropském parlamentu je velmi komplexní záležitostí. Je úkolem koordinátorů zajistit, aby poslanci EP hlasovali podle názoru politické skupiny, což není vždy jednoduché prosadit, zejména u velkých politických skupin. Za účelem zajištění hlasovací disciplíny uvnitř politických skupin využívají funkce tzv. whipa. Obsazení tohoto postu umožňuje danému poslanci diskutovat s ostatními členy skupiny o jejich postojích a představuje tak vhodnou příležitost pro ovlivnění jejich názoru již během diskuse o legislativním návrhu. Této debaty se v rámci politické skupiny účastní rovněž vedoucí a koordinátoři národních delegací, předsednictvo skupiny tvořené předsedou a místopředsedy a v neposlední řadě i koordinátor skupiny v daném výboru (Corbett, 2007; rozhovor č. 3). Rozhodování poslanců může probíhat na třech úrovních – podle pravidel národní strany, politické skupiny a podle národního zájmu. Záleží, jaká úroveň při hlasování převáží. Nelze opominout ale také úroveň osobní, ve které se mohou všechny výše zmíněné úrovně protnout, jak poslanec vnímá danou legislativu, a také roli lobbistů. Současně však poslanci velmi pečlivě zvažují, zda se jim vyplatí hlasování proti oficiálnímu stanovisku své politické skupiny, či nikoli (Hix a Høyland, 2013).

Zapojení Parlamentu do legislativního procesu v sedmém funkčním období (2009–2014) ukázalo, že pokračuje trend častějšího schvalování evropských norem v rámci řádného legislativního postupu již v prvním čtení. V daném období bylo 85 % legislativy přijaté řádným legislativním postupem (422 norem) schváleno v prvním čtení, zatímco v rámci brzké dohody ve druhém čtení bylo schváleno 8 % legislativy (40 norem), ve druhém čtení 5 % legislativy (25 norem) a ve třetím čtení za využití dohodovacího postupu pouhá 2 % (8 norem). Ve srovnání se šestým funkčním obdobím EP se jedná o významný nárůst přijímání legislativy v rané fázi legislativního procesu. V letech 2004–2009 bylo 72 % legislativy přijaté řádným legislativním postupem (321

norem) schváleno v prvním čtení, zatímco v rámci brzké dohody ve druhém čtení bylo schváleno 10 % legislativy (45 norem), ve druhém čtení 13 % legislativy (58 norem) a ve třetím čtení za využití dohodovacího postupu 5 % (23 norem) (Evropský parlament, 2014b).

Vedle již zmíněných zpravodajů, respektive stínových zpravodajů, a koordinátorů politických skupin hrají důležitou roli v rozhodovacím procesu uvnitř EP také předsedové politických skupin a předsedové výborů. Předsedové výborů mají významnou úlohu nejenom z hlediska jejich koordinační role při triolozích, ale také v rámci tzv. schůzek „rychlého seznamování“. Tyto schůzky slouží jako platforma pro diskusi o legislativních prioritách mezi předsednictvím Rady a předsedy všech parlamentních výborů (Evropský parlament, 2014c).

Role předsedy a místopředsedů EP je důležitá nejen v rámci EP, kde současní i bývalí členové předsednictva mají velký neformální vliv (pokud i po volbách zůstávají poslanci EP), ale i ve vztahu k ostatním institucím.

Nezastupitelnou úlohu hrají také asistenti jednotlivých poslanců a asistenti politických skupin. Představují významný informační kanál. Setkávají se s ostatními asistenty poslanců nejenom v rámci dané politické skupiny, ale svou roli hraje i národní afiliace asistentů různé ideologické příslušnosti. Dochází tak k neformální výměně informací o stanoviscích jednotlivých poslanců z různých politických skupin. Tato skutečnost je velmi důležitá v případě, že daný poslanec je zpravodaj výboru či pokud s navrhovanou legislativou nesouhlasí a snaží se zabránit jejímu přijetí.

3. Způsoby zapojení Evropského parlamentu ve stávající praxi české státní správy

Význam Evropského parlamentu si české prostředí uvědomilo až při přípravě na české předsednictví, kdy v rámci legislativního procesu bylo nutné s Parlamentem spolupracovat. Situace se ovšem od vstupu ČR do EU významně proměnila nejenom díky předsednické zkušenosti, ale zejména s posílením role Evropského parlamentu Lisabonskou smlouvou. Podobně jako zbytek evropské politiky, je i komunikace s Evropským parlamentem v českém systému postavena na dvou hlavních a řadě vedlejších pilířů. Ústřední koordinační roli hraje Úřad vlády ČR. Vedle toho ale vlastní aktivitu vyvíjí i ministerstvo zahraničí, které má jednoho úředníka na Stálém zastoupení ČR při Evropské unii v Bruselu (SZB) odpovědného za komunikaci s EP (a jednoho kontaktního úředníka v ústředí v rámci odboru pro všeobecné záležitosti EU). Při komunikaci s EP a českými poslanci může česká státní správa využít oba kanály – Úřad vlády i stálé zastoupení. Praxe jednotlivých resortů se liší. Některé si udržují vlastní přímé komunikační kanály, které preferují pro jejich vyšší efektivitu, kvůli nedostatečné kapacitě SZB (rozhovor č. 24) nebo třeba i proto, že mají dojem, že SZB pozice pouze nezprostředkovává, ale bez vědomí resortů někdy i upravuje (rozhovor

č. 18). Jiné resorty, například ministerstvo zemědělství, které je velice aktivní v poskytování stanovisek resortu ve všech fázích rozhodovacího procesu v EP od návrhu legislativy Komisí přes výbor až po plenární zasedání, se na zprostředkování Stálého zastoupení v Bruselu spoléhají. To může souviset s dostatečnou kapacitou SZB v dané oblasti (problematicke, která spadá do gesce ministerstva zemědělství, se na SZB věnuje pět osob) nebo dobrých mezilidských vazbách (v případě zemědělství se jedná o bývalé pracovníky ministerstva, či pracovníci SZB spolupracují s ministerstvem již od českého předsednictví, v jehož rámci probíhala velmi intenzivní komunikace mezi oběma stranami) (rozhovor č. 23).

Resorty získávají, ať již přímo či prostřednictvím SZB, od poslanců ve své oblasti návrhy zpráv včetně případných pozměňovacích návrhů ještě před oficiálním zveřejněním, k nimž se pak vyjadřují. Některá ministerstva mají vypracovaný systém, ve kterém sledují unijní legislativu od legislativního návrhu předloženého Komisí po její schválení v EP i Radě. Dokonce vypracovávají stanoviska a pozice i k návrhům, o kterých se nehlasuje (rozhovor č. 23). V některých oblastech se resorty soustředí i na vazby s poslanci EP zvolenými v jiných členských státech. Příkladem může být předsedkyně výboru REGI Danuta Hübner, která zvala náměstky MMR na klíčová jednání výboru (rozhovor č. 19). Ministerstva také organizují semináře či kulaté stoly za účasti poslanců EP v České republice. Tyto akce jsou organizovány k důležitým tématům, která jsou na evropské úrovni projednávána. Nelze říci, že by se těchto akcí účastnili všichni poslanci EP za ČR, ale ti, kterých se diskutované téma dotýká (rozhovor č. 19, rozhovor č. 23). Ministerstva si rovněž uvědomují sílu EP v legislativním procesu a snaží se v některých otázkách, kdy se návrh nepodařilo prosadit v Radě, využít právě platformy Evropského parlamentu. Ne vždy je ale tato strategie úspěšná, neboť dosáhnout podpory v EP v pozdější fázi procesu schvalování legislativy je velice náročné a vyžaduje i velkou podporu od ústředí (rozhovor č. 16, rozhovor č. 19). Kromě pracovní úrovně dochází také ke kontaktům na úrovni politické a ministři české vlády se často při svých cestách do Bruselu s poslanci EP setkávají. Tato setkání mohou být neformální povahy, zvláště pokud se jedná o politiky ze stejné politické strany, nebo formální v případě, že jsou organizována stálým zastoupením (rozhovor č. 4, rozhovor č. 23).

Stále zastoupení organizuje jednou za měsíc setkání s poslanci Evropského parlamentu v Bruselu. Předmětem setkání jsou prioritní témata, která se projednávají v Parlamentu. Ne všichni poslanci EP se ale schůzek účastní. Důvody jsou různé. Někteří tyto schůzky nepovažují z hlediska své činnosti v EP za přínosné, jiní nepovažují SZB za relevantního partnera (rozhovor č. 4, rozhovor č. 5).

Úřad vlády se v posledních letech pokoušel dát české komunikaci s poslanci za ČR a EP obecně nějaká pravidla a zajistit systematické sledování českého zájmu v EP. Za tímto účelem vznikla interní směrnice, podle níž měly resorty sledovat vybranou legislativu a vypracovávat ve dvou fázích – před hlasováním ve výboru a před hlasováním na

plénu – stanoviska k pozměňovacím návrhům, které se týkají zásadních aspektů daného legislativního návrhu. Původně se směrnice měla týkat cca 2/3 legislativy (návrhy spadající do kategorií národní priorit a důležitá problematika), ale nakonec se po kritice z resortů týká pouze národních priorit (cca 1/10 návrhů) (rozhovor č. 18). Základem pro tato stanoviska jsou schválené rámcové pozice. Směrnice úřadu vlády nicméně předpokládá, že se diskuse v EP může týkat i problematiky, která v rámcové pozici nebyla řešena, a v takovém případě musí být stanovisko schváleno resortní koordinační skupinou (RKS) příslušného resortu.

Právě poslední bod se zdá být podstatný. Rámcová pozice totiž vzniká na základě legislativního návrhu Komise, případně kopíruje vývoj diskuse v Radě a jejích pracovních skupinách. Debata v EP ale může směřovat zcela jiným směrem a zabývat se jinými aspekty předloženého návrhu. Od poslanců a jejich asistentů proto zaznívá kritika, že pozice, které poslanci od české státní správy dostávají, nejsou pro jejich potřeby relevantní – neobsahují totiž odpovědi na otázky, ke kterým se poslanci na výborech a na plénu musejí vyjadřovat (rozhovor č. 10, rozhovor č. 14). Zároveň je důležitou otázkou vzájemné komunikace její načasování. Z EP zaznívá, že k poskytování pozic skrze stálé zastoupení před hlasováním na plénu či výborech dochází příliš pozdě, protože pozice politických skupin už jsou vytvořeny a čeští poslanci je již nemají šanci ovlivnit (rozhovor č. 10, rozhovor č. 16).

Je ale nutné zdůraznit, že ne u všech resortů je tato kritika oprávněná. Časové alokace na jednotlivé fáze procesu jsou předem dány, ale záleží na obsahu projednávané legislativy. U důležitých témat, která se významným způsobem dotýkají všech členských zemí, je načasování komunikace mnohem náročnější, zejména tehdy, když se ministerstva musejí vypořádat s velkým množstvím pozměňovacích návrhů (dosahující počtu tisíc a více) před samotným plenárním zasedáním. V takových případech se stanoviska k jednotlivým pozměňovacím návrhům dostávají k poslancům na poslední chvíli, den před hlasováním (rozhovor č. 4, rozhovor č. 23) a nezbývá příliš prostor pro intenzivnější vyjednávání v rámci EP. Záleží ale na významu pozměňovacího návrhu. Pokud se jedná o klíčovou otázku, záleží na schopnosti poslanců využít svého vlivu a kontaktů k získání podpory v EP a začlenění stanoviska ve formě nového pozměňovacího návrhu na plenární zasedání, a tak zajistit, že se bude o návrhu hlasovat.

Také ne všichni poslanci mají zájem s resorty spolupracovat. Svou roli tedy hraje i aktivita jednotlivých poslanců. V této souvislosti se rovněž nabízí otázka vztahu opozičních a vládních poslanců. Ne vždy jsou poslanci EP a vládní představitelé schopni a ochotni tuto bariéru překonat. Úroveň vzájemných kontaktů je ovlivněna také častým střídáním vlád a velkou fluktuací odborníků na ministerstvech. To se projevuje v nedostatečné znalosti procesů v Evropském parlamentu a nově přichozím chvíli trvá, než se v systému zorientují (rozhovor č. 5).

Dalším samostatným komunikačním kanálem mezi poslanci EP a Českou republikou jsou vztahy s Poslaneckou sněmovnou a Senátem PČR. Ačkoli jsou vztahy formálně ukotvené a obě komory českého parlamentu mají v Bruselu svého zástupce, který sleduje agendu EP, ve skutečnosti nejde o funkční vazbu. Kontakty jsou velmi omezené a vzhledem k tomu, že se evropská agenda zejména v Poslanecké sněmovně tradičně zpracovávala jen formálně, neexistuje substantivní dialog (rozhovor č. 14). Evropský výbor není pro poslance příliš atraktivní, což se projevuje na kvalitě jeho činnosti, velkou roli ale hraje osobnost předsedy výboru, zda má zájem se v této oblasti aktivněji prosazovat (srov. Němec a Kuta, 2015). Nutno dodat, že obdobně jako na ministerstvech se i zde projevuje časté střídání vlád. O nepříliš velkém zájmu poslanců o evropskou agendu svědčí také nevyužívání možností telekonferencí s výbory EP. Přestože dochází k návštěvám poslanců PČR v Bruselu (5–6x za půl roku), zájem o setkání s poslanci EP není příliš velký. Současně je ale nutné zdůraznit, že důležitou roli zde hraje stranická příslušnost a rovněž osobnost (rozhovor č. 12). Situace není o moc lepší ani v Senátu, ačkoli tam je aktivita o něco vyšší (rozhovor č. 11, rozhovor č. 17). Senátoři mají zájem o dialog s poslanci EP v Bruselu, kde se s nimi setkávají v rámci širší platformy v diskusi nad tématem. Přítomen je rovněž český expert z EK, EP nebo odborník z bruselského think tanku. Pokud je velmi těžké sladit časový harmonogram senátorů a poslanců EP, ke vzájemné komunikaci jsou od roku 2012 využívány také videokonference (rozhovor č. 15).

Zástupci obou komor Parlamentu ČR v Bruselu se každé pondělí ráno účastní setkání všech zástupců národních parlamentů členských zemí EU, na kterém se projednávají aktuální otázky řešené na úrovni EU včetně kontroly subsidiarity. Zváni jsou zástupci Komise, předsednictví i Evropského parlamentu. Jedná se o uzavřené setkání, které slouží jako důležitá platforma pro výměnu informací. Komunikace probíhá na velmi dobré úrovni rovněž se SZB (pravidelná setkání) a Úřadem vlády (rozhovor č. 12, rozhovor č. 15). Pokud jde o samotné poslance EP a jejich asistenty, zde záleží na osobních vazbách a kontaktech.

Dvakrát do roka jsou organizovány schůzky poslanců EP, poslanců českého parlamentu a senátorů v Praze. Účastní se jej ale také zástupci EK v Praze a české exekutivy. V rámci této platformy se debatuje o jednom až dvou tématech, která jsou pro ČR důležitá (rozhovor č. 12, rozhovor č. 15). Fórum rovněž slouží jako platforma pro výměnu informací. Informovanost senátorů a poslanců PČR je zvyšována také prostřednictvím týdenního newsletteru, který obsahuje souhrn nejdůležitějších událostí uplynulého týdne v Evropském parlamentu. Newsletter je také rozesílán v případě vyjádřeného zájmu poslancům EP a jejich asistentům. Zástupce Senátu, který tento newsletter zpracovává, připravuje rovněž pro Senát tzv. Strategické čtvrtletní zprávy (rozhovor č. 15).

Další linií je komunikace mezi poslanci Evropského parlamentu a jejich asistenty navzájem. Každý měsíc při plenárním zasedání ve Štrasburku se poslanci EP za Českou

republiku scházejí ke snídani, kde diskutují o aktuálních tématech. Přítomni na těchto setkáních mohou být rovněž ministři, pokud se plenárního zasedání účastní (což v případě ČR není příliš časté), dále zástupci odborů či podnikatelů. Přítomni jsou i asistenti poslanců (rozhovor č. 11, rozhovor č. 16, rozhovor č. 17). Vyjma těchto setkání probíhá nejintenzivnější komunikace v rámci politické skupiny, v případě dobrých osobních vztahů i s jinými skupinami. Spolupráce mimo vlastní politickou skupinu se zintenzivňuje v případech, kdy je projednávána otázka, která patří mezi prioritní oblasti národní delegace, případně skupiny, a je nutné získat širší podporu v EP. Obdobně funguje spolupráce mezi asistenty, která je v rámci politické skupiny velmi dobrá, ale mimo ni velice záleží na osobních kontaktech. V rámci výborů se jedná o spolupráci na ad hoc bázi (rozhovor č. 5, rozhovor č. 16).

4. Shrnutí současného stavu a identifikace problémů

Evropský parlament se s přibývajícimi lety stal silným aktérem evropské politiky, což potvrdila i poslední velká reforma primárního práva. V rámci řádného legislativního postupu je schválení navrhované legislativy Parlamentem nutné, což dále konsolidovalo jeho postavení v trojici hlavních evropských institucí a umožnilo poslancům úspěšně prosazovat své preference i přes odpor Rady či Komise. Zároveň je ale Evropský parlament vnitřně velmi složitý politicko-administrativní mechanismus, který do jednání s ostatními institucemi vstupuje jako celek a není u něj jednoduché tyto preference předpovídat či usměrňovat.

Klíčové pro ovlivňování Evropského parlamentu je pochopení psaných i nepsaných principů, na nichž tato instituce funguje. Jde o kombinaci politických aspektů vyplývajících z existence, konkurence, ale i spolupráce politických skupin na straně jedné a národních identit poslanců na straně druhé a administrativních vlivů jednacího řádu, termínů, konkurence a spolupráce výborů a různých způsobů podpory nevolených pracovníků, jako jsou asistenti, poradci a sekretariáty. U každého tématu se v závislosti na kontextu objevuje odlišná kombinace těchto faktorů, což vyžaduje jiný přístup při ovlivňování rozhodování.

Přesto lze identifikovat šest prvků, které jsou pro většinu projednávaných témat společné:

- Klíčové jsou pozice dvou největších frakcí – Evropské lidové strany (EPP) a Socialistů a demokratů (S&D). Vzhledem k tomu, že si společně i po posledních volbách udržely parlamentní většinu, jejich kompromis v podstatě předznamenává finální pozici Parlamentu jako celku. Pouze v případě, že se takový kompromis nepodaří z ideologických důvodů nalézt, mohou menší frakce získat významný vliv jako jazýček na vahách.

- Ohniskem projednávání v Parlamentu a průvodcem legislativního návrhu je postava zpravodaje (a jeho asistentů), jehož úkolem je sice nalézt kompromis, ale záleží na jeho osobních preferencích, jaký z mnoha možných kompromisů bude hledat. Sekundární, ale stále důležití, jsou zpravodajové stínoví, zejména pokud jsou z EPP nebo S&D.
- Vzhledem k tomu, že zpravodajové často nejsou experty na projednávané téma, jsou důležitými hráči při formulaci zprávy a hledání kompromisu poradci politických skupin a úředníci ze sekretariátu výboru.
- Postoj Parlamentu se formuje zejména na jednáních výborů, respektive před nimi. Vyjma schůzek zpravodajů jde zejména o přípravná jednání politických skupin, kde se rozhoduje o postoji pro nadcházející jednání výboru, případně pléna. Během jednání výboru a především pléna je už o klíčových otázkách obvykle rozhodnuto.
- Důležitá je role koordinátora politické skupiny ve výboru a koordinátora národní delegace v dané politické skupině.
- Jednotlivý poslanec se sice může zapojit do diskuse a vznést pozměňovací návrh, daleko větší šanci na prosazení ale má, pokud si návrh osvojí celá jeho politická skupina, případně výbor.

Česká republika má v současném Evropském parlamentu 21 poslanců zařazených s výjimkou Zelených/EFA a EFN ve všech parlamentních politických skupinách. Většina (15) nově zvolených poslanců ale nemá s působením v Parlamentu a jeho vnitřním fungováním rozsáhlé zkušenosti. Pouze tři europoslanci působí v EP od roku 2004, kdy ČR poprvé své zástupce do parlamentního orgánu vyslala. Důvodů je několik. Prvním důvodem je, že někteří poslanci již neměli o další působení v EP zájem, nebo nebyli na takovém místě kandidátky, které by s ohledem na podporu strany mezi voliči zaručovalo jejich zvolení. Druhým pak skutečnost, že do EP vstoupily strany, které se na české politické scéně pohybují krátkou dobu.

V současném období získala ČR předsedu jednoho z parlamentních výborů a obsadila i řadu postů místopředsedů výborů. To lze z hlediska národních zájmů považovat za příznivou výchozí pozici. ČR však poprvé nemá zastoupení v předsednictvu politických skupin a Evropského parlamentu (viz příloha).

Česká státní správa má nastavená pravidla, za jakých okolností a jak poslance EP kontaktovat a informovat je o českých prioritách a postojích v konkrétních otázkách. Koordinací je pověřen Úřad vlády, stálé zastoupení je hlavním komunikačním kanálem, přes nějž jsou poslanci a jejich asistenti kontaktováni, a resortní ministerstva připravují konkrétní pozice a analýzy, popřípadě vstupují s poslanci do přímé komunikace.

V minulých volebních obdobích se ale ukázalo, že postavení uvnitř Parlamentu (ČR měla například předsedu jedné z politických skupin, či místopředsedy EP) a jasně určená odpovědnost v rámci státní správy k úspěšnému prosazování národních zájmů nestačí. Jak ze strany poslanců, tak i ze strany státní správy zaznívala silná nespokojenost s fungováním vzájemné komunikace, přičemž neexistovala shoda na tom, co neuspokojivou situaci způsobuje.

Výzkum dosavadního fungování vztahu České republiky a poslanců Evropského parlamentu ukázal několik problémových oblastí, které ve svém důsledku způsobují neefektivnost prosazování zájmu ČR v Evropském parlamentu a jeho rozhodovacích procesech.

Chybějící definice národního zájmu

V kontextu efektivního prosazování národního, respektive českého, zájmu v Evropském parlamentu je důležité, aby Česká republika měla jasně definováno, co oním národním zájmem má na mysli. Čeho chce nejen ve vztahu k EP, ale obecně k Evropské unii dosáhnout. Neexistence definice národního zájmu komplikuje jeho efektivní prosazení v rozhodovacím procesu EP. Činí pro poslance Evropského parlamentu již v počáteční fázi procesu přijímání legislativy obtížným formovat debatu směrem, který by byl pro Českou republiku výhodný.

Reaktivní přístup

Jelikož se studie zaměřuje na přijímání legislativních aktů v EP jakožto klíčových norem pro prosazování národního zájmu, pozornost byla věnována všem fázím tohoto procesu. Ukázalo se, že Česká republika dostatečně nevyužívá možnosti ovlivňovat legislativní proces již v počáteční fázi. Tedy v době, kdy Evropská komise odstartuje konzultační proces k plánované legislativě a výsledky prezentuje ve formě zelených a bílých knih. Chybí zde snaha za tímto účelem využít postavení a kontaktů poslanců Evropského parlamentu s Komisí. Česká republika svou pozornost omezuje na legislativní návrh v podobě, v jaké je Evropskému parlamentu postoupen, a reaguje na něj. Tímto reaktivním přístupem se ochuzuje o důležitý „přístupový bod“, jak ovlivnit již samotný návrh legislativy před jeho projednáním v Evropském parlamentu.

Špatné načasování

Dalším problémem je otázka špatného načasování zasílání dokumentů poslancům Evropského parlamentu. Ve většině případů poslanci dostávají podklady od stálého zastoupení v Bruselu či přímo od ministerstev v době, kdy je už velice těžké diskutovanou legislativu zásadněji měnit, těsně před jednáním. Dostatečná pozornost se nevěnuje prvotním fázím projednávání ve výborech, zejména době, kdy se rozhoduje o tom, jakému výboru či výborům předložený legislativní návrh Komise

bude přidělen. Časová náročnost se zvyšuje, když se jedná o rozsáhlou legislativu. S otázkou špatného načasování velice úzce souvisí i problém poskytování nerelevantních informací.

Poskytování nerelevantních informací

Komplexnost přijímání sekundární evropské legislativy klade velké nároky na znalosti rozhodovacího procesu ze strany státní správy. Během výzkumu se ukázalo, že česká státní správa nedostatečně reflektuje stav debaty o projednávané legislativě v Evropském parlamentu a zaměřuje se spíše na Radu. Tato skutečnost vede k tomu, že poslanci EP dostávají podklady, které se vyjadřují k tématům projednávaným v Radě a nikoli v Evropském parlamentu. Přestože se jedná o stejný legislativní návrh, Evropský parlament často akcentuje a diskutuje jiné jeho aspekty než Rada.

Nedostatečná komunikace s poslanci Evropského parlamentu v rámci politických stran a Parlamentem ČR

Přestože poslanci a senátoři PČR navštěvují Brusel a dvakrát do roka se setkávají s poslanci Evropského parlamentu, chybí ze strany českých legislativců hlubší a intenzivnější zájem o komunikaci s europoslanci a využití jejich znalostí. Tato skutečnost souvisí zejména s rolí evropských výborů v obou komorách Parlamentu ČR, které nejsou chápány jako výbory důležité. Z tohoto důvodu jsou obsazovány politiky, kteří se v evropské agendě nevyznají, nerozumí jí a v podstatě o ni nemají zájem. Obsazování těchto výborů jasně dokládá i význam této problematiky u samotných politických stran. Přestože politické strany své kandidáty do evropských voleb nerekrutují z úplně neznámých politiků, spíše naopak, je paradoxem, že po jejich zvolení zůstává kontakt mezi nimi a mateřskou stranou na minimální úrovni. Jejich nově získané znalosti nejsou dále využívány ve vnitrostranické a vnitrostátní politické debatě a strana se o ně začne znovu zajímat až při přípravě kandidátek před dalšími evropskými volbami.

Nedocení významu Evropského parlamentu

V úzké souvislosti s předchozím bodem lze identifikovat další problém vztahů ČR a Evropským parlamentem. Hluboce podceňena zůstává aktivita nejvyšších politických představitelů země (premiér, ministři) ve vztahu k Evropskému parlamentu. Některé členské země, například Německo, mají snahu ovlivňovat projednávání klíčové legislativu i v jejím posledním stadiu – na plenárním zasedání EP ve Štrasburku. Přítomnost ministra, do jehož gesce dané téma spadá, není v případě těchto zemí výjimkou. Dává tím najevo nejen zájem o evropskou problematiku, ale dodává i váhu argumentům, které poslanci prosazují. Deficit aktivního zapojení, respektive v podstatě lobbingu, ministrů České republiky v této fázi legislativního procesu je ve srovnání se zeměmi, které jsou úspěšné v prosazování svého zájmu, znatelný.

Nedostatečná dlouhodobá spolupráce s poslanci a úředníky Evropského parlamentu

Česká státní správa a politici podceňují budování dlouhodobých kontaktů nejen s europoslanci, ale i úředníky EP. Nedostatečný networking a nízká znalost prostředí významně snižují potenciál ČR efektivně prosazovat své zájmy. Nemusí se přitom jednat pouze o poslance za ČR, ale i o poslance s podobnou politickou orientací či názorem na dané téma z jiných zemí. Rovněž dochází k opomíjení úředníků EP, kteří se podílejí na formulaci zpráv či jsou jiným způsobem zapojeni do projednávání evropské legislativy.

Deficit vzájemné spolupráce ale platí i pro samotné poslance EP a jejich asistenty. Koordinace jejich kroků se omezuje na politickou skupinu, ve které působí, a jen ve velmi prioritních oblastech dochází k překonávání vzájemných animozit a ideologických rozdílů.

Nedostatečná vzájemná důvěra napříč státní správou

Česká republika nemůže efektivně prosazovat svůj zájem, pokud nebudou vztahy v české státní správě založeny na vzájemné důvěře a respektu. Je důležité, aby resorty měly jistotu, že podklady, které poslancům zasílají prostřednictvím SZB se skutečně v té podobě, v jaké byly odeslány, adresátům dostanou. Koordinace ze strany Úřadu vlády potom nesmí vést resorty k pocitu, že jsou jen zatěžovány zbytečnou a kontraproduktivní byrokracií, jako tomu v minulosti v některých případech mohlo být.

5. Doporučení

Jak ukázaly předchozí stránky, účinné prosazování českých zájmů v Evropském parlamentu naráží na řadu problémů, které mají svůj zdroj na všech úrovních a k nimž přispívají mnozí aktéři. Proto jsou i doporučení, jejichž cílem je zvýšení efektivity prosazování českých zájmů, adresovaná různým aktérům. Zatímco první tři doporučení směřují ke všem stakeholderům společně, protože jde o témata, u nichž je zapotřebí koordinace a spolupráce všech, další doporučení jsou určena státní správě, poslancům Evropského parlamentu za Českou republiku a českým politickým stranám, respektive Parlamentu České republiky.

Řada z těchto doporučení má dlouhodobý charakter, protože nelze očekávat zlepšení v řádu týdnů nebo měsíců. Většina z nich se navíc soustředí na otázku, co je třeba změnit, nikoli jak toho dosáhnout. V mnoha případech je totiž klíčová politická vůle a zájem, případně jde o otázky vnitřního fungování státní správy, které dalece přesahuje rozsah této studie.

5.1. Obecná doporučení

1. Aby bylo možné český **národní zájem** v Evropském parlamentu účinněji prosazovat, je nejprve zapotřebí ho **jasně definovat**. Jako malý členský stát se ČR nutně musí soustředit jen na prioritní témata, protože nemá kapacitu postihnout stejně celou šíři evropské agendy. Dlouhodobě a pokud možno nadstranicky definované národní priority umožní přesnější formulaci národních pozic v kontextu evropského legislativního procesu. Poslancům v EP by znalost těchto priorit umožnila ucházet se o členství v relevantních výborech, případně o post zpravodaje či stínového zpravodaje. Zároveň by jim ale také umožnila identifikovat klíčová témata před vznikem konkrétního legislativního návrhu, budovat si potřebné sítě kontaktů a ovlivňovat jednání dávno před jeho zahájením. Podobně i státní správa by měla jasněji v tom, kam soustředit své síly.

Národní zájem by měl být formulován tak, aby se jednalo o dlouhodobou vizi země, nikoli pouze o krátkodobý výhled. Z tohoto důvodu je důležité, aby se na jeho formulaci podílelo co nejširší spektrum aktérů. Debata by ale měla být zahájena vládními stranami a zahrnovat hlavní politické strany (nejenom parlamentní, ale i strany působící na regionální a místní úrovni). Zapojena by měla být i odborná veřejnost.

2. Takto co nejširěji definovaný národní zájem by měl umožnit státní správě a poslancům Evropského parlamentu, aby spolupracovali na jeho prosazování. Bez **úzké kolegiální spolupráce** mezi poslanci a jejich asistenty na straně jedné a stálým zastoupením a resorty na straně druhé zůstane prosazování českých zájmů roztržštěné do řady individuálních snah bez většího efektu. Nejdůležitější je otevřená a včasná **výměna informací**, protože obě strany disponují kapacitami, které je zapotřebí kombinovat. Státní správa by měla mít představu o přesných dopadech různých podob evropského práva na ČR a vidět parciální témata v širším kontextu vývoje v ČR a v EU. Poslanci zase mohou mít lepší přístup k informacím v Komisi a parlamentních kuloárech, pokud se jim podaří vybudovat si v Bruselu postavení nebo dokonce získat některou z parlamentních funkcí.

3. Ačkoli to může znít jako klišé, v konečném důsledku záleží na **osobní aktivitě** zúčastněných. Ať bude systém nastavený jakkoli, pokud čeští aktéři nebudou aktivně vyhledávat informace, iniciovat jednání a prosazovat své postoje, výsledek bude stejně suboptimální. Je třeba, aby si poslanci systematicky budovali kontakty a postavení v EP, bez kterých se nedostanou včas k informacím a nedokážou prosadit své návrhy ve vlastní frakci a výboru. Stejně tak musí státní správa dodávat poslancům relevantní materiály, nikoli pouze plnit svoji formální povinnost informovat o české pozici. Domácí politici potom musejí začít brát evropskou politiku jako jedno z nejdůležitějších fór, na nichž se rozhoduje o životě v ČR, a podle toho se v ní aktivně angažovat.

5.2. Doporučení pro českou státní správu

1. Diskuse o prioritách a příprava českých pozic musejí probíhat **dříve, než Komise zveřejní legislativní návrh**. Tato diskuse by měla zapojit i české poslance v Evropském parlamentu, aby měli od počátku představu o směřování českých vyjednavců v Radě. Stát velikosti České republiky nemá vždy možnost zajistit své zájmy až během jednání v Radě nebo Parlamentu. Proto je třeba společným tlakem z administrativy a Evropského parlamentu ovlivňovat návrhy již v jejich zárodečné fázi, kdy například poslanci mohou intervenovat už během diskuse o pracovním programu Komise. Taková diskuse navíc zrychlí reakci ČR po samotném zveřejnění návrhu, umožní včasnou aktivizaci českých poslanců v EP a budování potřebných koalic.

2. Je zapotřebí **zefektivnit současné komunikační kanály** mezi českou státní správou a poslanci Evropského parlamentu. V principu jsou kanály vytvořeny a je jasné stanovená kompetence a role jednotlivých částí státní správy – především Úřadu vlády, stálého zastoupení a resortů. Jejich používání ovšem často vázne. Poslanci by měli od státní správy dostávat **relevantní informace ve správnou dobu**. Informace o českých zájmech se musejí týkat konkrétních bodů diskutovaných v EP, nikoli jen původního návrhu nebo bodů diskutovaných v Radě. V některých případech, zejména u komplexních norem s velkým počtem pozměňovacích návrhů, může být zapotřebí vytvářet přesné návrhy hlasování (*voting lists*), které poslancům umožní se zorientovat. Zároveň ale tyto podklady musejí přijít s dostatečným předstihem, aby je poslanci mohli ve své práci zohlednit. Termíny projednávání norem v EP jsou stanoveny předem. Je tedy jasné, kdy je zapotřebí podat pozměňovací návrh, kdy připomínky členů výboru, kdy probíhají přípravná jednání skupin. Resorty tak mohou svou činnost časovému harmonogramu přizpůsobit. Jednání v EP je mnohem víc než jen hlasování a informace pro poslance by to měly reflektovat. Rovněž pravidelné měsíční schůzky na SZB by měly vedeny tak, aby se nestaly pouhou společenskou událostí bez valného zájmu europoslanců, ale staly se efektivní platformou pro diskusi o klíčových otázkách a aktuálních tématech.

3. **Vazba mezi resorty a poslanci** by měla být **podstatně užší** než nyní. Měly by se konat pravidelné schůzky mezi vedoucími pracovníky resortů, včetně ministrů, a českými poslanci v Evropském parlamentu, na nichž by se diskutovaly priority resortu v evropské agendě. To umožní poslancům aktivizovat resort v okamžiku, kdy se v EP objeví téma nebo diskuse, které se těchto priorit dotýkají. Zároveň to resortu poskytne vhled do parlamentní debaty, který se může projevit při formulaci instrukcí pro jednání v Radě (s výhledem na nadcházející dialog).

4. Vrcholní představitelé ministerstev, ideálně ministři, by se měli **účastnit vybraných plenárních zasedání Evropského parlamentu, případně navštěvovat EP v Bruselu**. Ačkoli na parlamentních zasedáních pochopitelně nehrají žádnou formální úlohu, gesta jsou v EU, a v EP zvláště, důležitá. Taková účast či návštěva zvýrazní český zájem o konkrétní téma i o Evropský parlament. Resortní ministr se může sejit s vybranými

důležitými poslanci, například předsedy klíčových výborů, a obecně budovat síť kontaktů nad rámec formálních i neformálních jednání v Radě.

5.3. Doporučení pro poslance EP zvolené v České republice

1. Skupina českých poslanců v Evropském parlamentu je s 21 členy relativně malá. Proto je zapotřebí, aby poslanci **koordinovali** některé klíčové personální otázky **napříč politickými skupinami**. Jedná se zejména o obsazování postů předsedů výborů, koordinátorů skupin či whipů. Obsazení takového postu je prospěšné pro ČR jako celek, nikoli jen pro konkrétního poslance nebo jeho politickou skupinu. Z těchto pozic lze ovlivnit výsledek jednání v EP podstatně více než z pozice pouhého řadového poslance, byť i třeba člena výboru, a v případě českých zájmů záleží jen omezeně na tom, z jaké strany politického spektra daný kandidát přichází.

2. Přestože poslanci se v politických skupinách sdružují podle své politické příslušnosti, je za účelem prosazení národního zájmu klíčové **překonání** nejen těchto **ideologických rozdílů**, ale i **osobních animozit**, které si poslanci přinášejí z vnitropolitické scény a předvolební kampaně. Všech 21 českých poslanců je voleno v rámci jediného volebního obvodu, celé ČR. Reprezentují tedy ČR jako celek, nikoli jednotlivé regiony, jak je tomu například v Poslanecké sněmovně PČR. Shoda na společných prioritách by proto měla být i z hlediska naplňování očekávání voličů prvořadá.

3. Důležité pro efektivní prosazení národního zájmu je vytváření **vazeb s poslanci z jiných členských zemí a s Komisí na všech úrovních**. Navazování nových kontaktů je významné z hlediska výměny informací a možnosti ovlivnění legislativního návrhu ve všech fázích rozhodovacího cyklu. Neformální vazby rovněž mohou napomoci k tomu, aby si poslanci dlouhodobě budovali postavení v rámci EP a dosáhli v případném dalším volebním období na některou z důležitých funkcí ve své politické skupině nebo výboru, respektive dokázali získat zpravodajství u zpráv, které budou z hlediska českých zájmů podstatné.

5.4. Doporučení pro české politické strany a Parlament České republiky

1. České politické strany musejí věnovat Evropskému parlamentu a poslancům, které do něj vysílají, podstatně větší pozornost. V první řadě jde o výběr kandidátů, kteří se musejí být schopni domluvit cizími jazyky, což je podmínka úspěšného budování kontaktů a získání neformálního vlivu ve strukturách EP. Vliv navíc lze jen zřídka získat během jediného volebního období. Proto je vhodné, aby strany stavěly do voleb, pokud to okolnosti dovolí, politiky, kteří už mají s fungováním EP zkušenosti, mají vybudovanou síť kontaktů a jsou tak schopni dosáhnout na některý z důležitých postů. Zároveň se strany musejí naučit využívat expertizu svých poslanců v EP ve vnitrostátní diskusi a ve veřejném prostoru v ČR. Současný tristní stav veřejné

debaty o evropských záležitostech je částečně způsoben nedostatkem relevantních informací, kterými tito poslanci disponují, a byli by tak schopni adekvátně přiblížit evropskou politiku české veřejnosti i řadovým členům svých stran.

2. České politické strany by měly zahájit **debatu o českých prioritách v EU**. Tato debata by měla odrážet skutečný, nikoli domnělý stav evropské integrace, a měla by se soustředit na hledání nadstranické shody, tj. shody nejen v koalici ale i mezi koalicí a opozicí, nad českými prioritami a nedostatky českého působení na evropské úrovni. Expertiza poslanců Evropského parlamentu může být pro takovou debatu extrémně cenná.

3. Partnerem poslanců Evropského parlamentu v ČR by se měly stát **lépe fungující a lépe obsazené evropské výbory** obou komor Parlamentu ČR. Ty by měly být výkladní skříň českého parlamentarismu a jedním z center debaty o evropské integraci, jako tomu je v některých jiných členských státech, například v Dánsku. Výbory by měly být obsazovány politiky, kteří dané problematice rozumí, jsou dostatečně jazykově vybaveni a jsou ochotni a schopni hrát roli, která jim podle jednacního řádu přísluší.

Zuzana Kasáková působí na katedře evropských studií na Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních Univerzity Karlovy v Praze. Ve svém výzkumu se zaměřuje na problematiku Evropského parlamentu, britskou politiku, regionalismus a regionální politiku EU. Kontakt: kasakova@fsv.cuni.cz.

Tomáš Weiss je vedoucím katedry evropských studií na Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Ve svém výzkumu se zaměřuje na prosazování zájmů v Evropské unii, především v zahraniční a bezpečnostní politice. Kontakt: weiss@fsv.cuni.cz.

Seznam zdrojů

- Arregui, J., Thomson, R., 2009. States' bargaining success in the European Union. *Journal of European Public Policy* 16, 655–676.
- Bailer, S., 2004. Bargaining Success in the European Union: The Impact of Exogenous and Endogenous Power Resources. *European Union Politics* 5, 99–123.
- Bailer, S., 2010. What factors determine bargaining power and success in EU negotiations? *Journal of European Public Policy* 17, 743–757.
- Baumgartner, F.R., Berry, J.M., Hojnacki, M., Kimball, D.C., Leech, B.L., 2009. *Lobbying and policy change: who wins, who loses, and why*. University of Chicago Press, Chicago and London.
- Baumgartner, F.R., Mahoney, C., 2008. The Two Faces of Framing Individual-Level Framing and Collective Issue Definition in the European Union. *European Union Politics* 9, 435–449.
- Blauberger, M., Weiss, M., 2013. "If you can't beat me, join me!" How the Commission pushed and pulled member states into legislating defence procurement. *Journal of European Public Policy* 20, 1120–1138.
- Brandsma, G.J., 2013. Bending the rules: Arrangements for sharing technical and political information between the EU institutions. *European Integration online Papers* 17, 1–22.
- Christiansen, T., Jørgensen, K.E., 1998. Negotiating Treaty Reform in the European Union: The Role of the European Commission. *International Negotiation* 3, 435–452.
- Cooper, R., 2004. *The Breaking of Nations: Order and Chaos in the Twenty-First Century*. Atlantic Books, London.
- Corbett, R., Jacobs, F., Shackleton, M., 2007. *The European Parliament*. 7th ed., John Harper Publishing, London.
- Dinan, D., 2010. Institutions and Governance: A New Treaty, a Newly Elected Parliament and a New Commission. *Journal of Common Market Studies* 48, 95–118.
- Elgström, O., Smith, M., 2000. Introduction: Negotiation and policy-making in the European Union – processes, system and order. *Journal of European Public Policy* 7, 673–683.
- Evropský parlament, 2009. Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 25. listopadu 2009 o přizpůsobení jednacího řádu Evropského parlamentu Lisabonské smlouvě (2009/2062 (REG)), P7_TA(2009)0088.
- Evropský parlament, 2014a. Jednací řád Evropského parlamentu. 8. volební období, červenec.
- Evropský parlament, 2014b. Conciliations and Codecision. Statistics on concluded codecision procedures. http://www.europarl.europa.eu/code/about/statistics_en.htm.
- Evropský parlament, 2014c. Zpráva o činnosti. Spolurozhodování a dohodovací řízení. 14. července 2009–30. června 2014 (sedmé volební období). DV/1031024CS.doc.
- Fiala, P., Mareš, M., Sokol, P., 2007. *Eurostrany. Politické strany na evropské úrovni*. Barrister&Principal, Brno.
- Golub, J., 2012. How the European Union does not work: national bargaining success in the Council of Ministers. *Journal of European Public Policy* 19, 1294–1315.
- Greenwood, J., 2011. *Interest representation in the European Union*, 3rd ed., The European Union series. Palgrave Macmillan, Basingstoke.
- Häge, F.M., 2007. Committee Decision-making in the Council of the European Union. *European Union Politics* 8, 299–328.
- Heisenberg, D., 2005. The institution of "consensus" in the European Union: Formal versus informal decision-making in the Council. *European Journal of Political Research* 44, 65–90.
- Hix, S., Høyland, B., 2013. Empowerment of the European Parliament. *Annual Review of Political Science* 16, 171–189.
- Hooghe, L., Marks, G., 2001. *Multi-level governance and European integration*. Rowman & Littlefield, Lanham.
- Howorth, J., 2012. Decision-making in security and defense policy: Towards supranational inter-governmentalism? *Cooperation & Conflict* 47, 433–453.

- Hula, K.W., 1999. *Lobbying Together: Interest Group Coalitions in Legislative Politics*. Georgetown University Press, Washington, DC.
- Jönsson, C., Bjurulf, B., Elgström, O., Sannerstedt, A., Strömvik, M., 1998. Negotiations in Networks in the European Union. *International Negotiation* 3, 319–344.
- Joos, K., 2011. *Lobbying in the new Europe: Successful representation of interests after the Treaty of Lisbon*. Wiley-VCH, Weinheim.
- Judge, D., Earnshaw, D., 2008. *The European Parliament*, 2nd ed., Palgrave Macmillan, Basingstoke.
- Kasáková, Z., 2013. Evropský parlament, in: Šlosarčík, I., Kasáková, Z. (eds.), *Institute Evropské Unie a Lisabonská Smlouva*. Grada, Praha, 93–150.
- Kassim, H., Menon, A., Peters, B.G., Wright, V. (eds.), 2001. *The National Co-ordination of EU policy: The European Level*. Oxford University Press, Oxford.
- Kauppi, H., Widgrén, M., 2004. What determines EU decision making? Needs, power or both? *Economic Policy* 19, 221–266.
- Klüver, H., 2012. Informational Lobbying in the European Union: The Effect of Organisational Characteristics. *West European Politics* 35, 491–510.
- Lelieveldt, H., Princen, S., 2011. *The Politics of the European Union*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Lewis, J., 2005. The Janus Face of Brussels: Socialization and Everyday Decision Making in the European Union. *International Organization* 59.
- Mahoney, C., 2008. *Brussels Versus the Beltway: Advocacy in the United States and the European Union*. Georgetown University Press, Washington, DC.
- Marcilly de, Ch., 2014. Assessment of and lessons learnt during the 7th Legislature of the European Parliament 2009–2014. *European Issue* n. 308, Fondation Robert Schuman, 8th April 2014, <http://www.robert-schuman.eu/en/doc/questions-d-europe/qe-308-en.pdf>.
- Metcalf, D., 1998. Leadership in European Union Negotiations: The Presidency of the Council. *International Negotiation* 3, 413–434.
- Misteli, V., 2013. EU Associates: Third-State Involvement in EU Foreign Policy Decision-Making. *European Foreign Affairs Review* 18, 255–272.
- Moberg, A., 2002. The Nice Treaty and Voting Rules in the Council. *Journal of Common Market Studies* 40, 259–282.
- Naurin, D., Wallace, H. (eds.), 2008. *Unveiling the Council of the European Union. Games Governments Play in Brussels*. Palgrave Macmillan, Basingstoke.
- Němec, J., Kuta, M., 2015. The Character of Membership as a Determinant of Different Performance? An Exploratory Analysis of European Affairs Committees of the Czech Parliament. *Současná Evropa* 20(1), 67–84.
- Panke, D., 2010. *Small States in the European Union: Coping with Structural Disadvantages*. Ashgate, Farnham.
- Pedler, R.H., Schendelen, M.P.C.M. van (eds.), 1994. *Lobbying the European Union: companies, trade associations and issue groups*. Dartmouth, Aldershot.
- Peterson, J., Bomberg, E.E., 1999. *Decision-making in the European Union*. St. Martin's Press, New York.
- Pijnenburg, B., 1998. EU lobbying by ad hoc coalitions: an exploratory case study. *Journal of European Public Policy* 5, 303–321.
- Reinhard, J., 2012. "Because we are all Europeans!" When do EU Member States use normative arguments? *Journal of European Public Policy* 19, 1336–1356.
- Ruiter de, R., Neuhold, Ch., 2010. The winner takes it all? The implications of the Lisbon Treaty for the EPs legislative role in co-decision. Příspěvek prezentovaný na konferenci o Lisabonské smlouvě v Halifaxu, v červnu 2010.
- Selck, T.J., 2006. *Preferences and Procedures. European Union Legislative Decision-Making*. Springer, Dordrecht.
- Sorensen, G., 2001. *Changes in Statehood. The Transformation of International Relations*. Palgrave

- Macmillan, Basingstoke.
- Tallberg, J., 2003. The agenda-shaping powers of the EU Council Presidency. *Journal of European Public Policy* 10, 1–19.
- Tallberg, J., 2006. *Leadership and Negotiation in the European Union*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Thomson, R., Arregui, J., Leuffen, D., Costello, R., Cross, J., Hertz, R., Jensen, T., 2012. A new dataset on decision-making in the European Union before and after the 2004 and 2007 enlargements (DEUII). *Journal of European Public Policy* 19, 604–622.
- Tiilikainen, T., 2011. The Empowered European Parliament. Accommodation to the New Functions provided by the Lisbon Treaty. FIIA Briefing Paper 91, The Finnish Institute of International Affairs, www.fiia.fi/assets/publications/bp91.pdf.
- Tocci, N., 2010. The Baffling Short-sightedness in the EU-Turkey-Cyprus Triangle. IAI Working Paper.
- Treib, O., Falkner, G., 2009. Bargaining and Lobbying in EU Social Policy, in: Coen, D., Richardson, J. (eds.), *Lobbying the European Union: Institutions, Actors, and Issues*. Oxford University Press, Oxford, 256–276.
- Tsebelis, G., Garrett, G., 2000. Legislative Politics in the European Union. *European Union Politics* 1, 9–36.
- Úřední věstník, 2007. Společné prohlášení o praktických opatřeních pro postup spolurozhodování (článek 251 Smlouvy o ES). *Úřední věstník Evropské unie*, 2007/C 145/02.
- Van Schendelen, R., 2010. *More Machiavelli in Brussels. The Art of Lobbying the EU*. Amsterdam University Press, Amsterdam.
- Wallace, H., Pollack, M.A., Young, A.R. (eds.), 2010. *Policy-making in the European Union*. Oxford University Press, Oxford; New York.
- Watts, D., 2007. *Pressure groups*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Weiss, T., 2013. Vysoký představitel Evropské unie a Evropská služba pro vnější činnost, in: Šlosarčík, I., Kasáková, Z. (eds.), *Instituce Evropské Unie a Lisabonská Smlouva*. Grada, Praha, 173–212.
- Zetter, L., 2011. *Lobbying: The Art of Political Persuasion* (2nd edition). Harriman House, Petersfield, GBR.

Seznam rozhovorů

- č. 1, Rozhovor s poradcem politické skupiny ve výboru AFET, Brusel, 30. 1. 2014.
- č. 2, Rozhovor s poradcem politické skupiny ve výboru AFET, Brusel, 30. 1. 2014.
- č. 3, Rozhovor s koordinátorem národní delegace v EPP, Brusel, 30. 1. 2014.
- č. 4, Rozhovor s pracovníkem Stálého zastoupení ČR při EU, Brusel, 30. 1. 2014.
- č. 5, Rozhovor s asistentem poslance Evropského parlamentu, Brusel, 30. 1. 2014.
- č. 6, Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu, Brusel, 2. 4. 2014.
- č. 7, Rozhovor s asistentem poslance Evropského parlamentu, Brusel, 2. 4. 2014.
- č. 8, Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu, Brusel, 2. 4. 2014.
- č. 9, Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu, Brusel, 2. 4. 2014.
- č. 10, Rozhovor s asistentem poslance Evropského parlamentu, Brusel, 2. 4. 2014.
- č. 11, Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu, Brusel, 3. 4. 2014.
- č. 12, Rozhovor se stálým zástupcem Parlamentu ČR při Evropském parlamentu, Brusel, 3. 4. 2014.
- č. 13, Rozhovor s poradcem poslance Evropského parlamentu, Brusel, 3. 4. 2014.
- č. 14, Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu, Brusel, 3. 4. 2014.
- č. 15, Rozhovor se stálým zástupcem Parlamentu ČR při Evropském parlamentu, Brusel, 4. 4. 2014.
- č. 16, Rozhovor s asistentem poslance Evropského parlamentu, Praha, 7. 4. 2014.
- č. 17, Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu, Praha, 10. 4. 2014.
- č. 18, Rozhovor s pracovníkem Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, Praha, 14. 5. 2014.
- č. 19, Rozhovor s pracovníkem Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Praha, 19. 5. 2014.
- č. 20, Rozhovor s pracovníkem Evropské komise, Brusel, 20. 5. 2014.

- č. 21, Rozhovor s pracovníkem sekretariátu výboru INTA, Brusel, 21. 5. 2014.
 č. 22, Rozhovor s pracovníkem Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, Praha, 21. 8. 2014.
 č. 23, Rozhovor s pracovníkem Ministerstva zemědělství ČR, Praha, 23. 9. 2014.
 č. 24, Rozhovor s pracovníkem Ministerstva dopravy ČR, Praha, 23. 9. 2014.

Seznam zkratek

AFCO	Výbor pro ústavní záležitosti
AFET	Výbor pro zahraniční věci
AGRI	Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova
ALDE	skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
BUDG	Rozpočtový výbor
CULT	Výbor pro kulturu a vzdělávání
CONT	Výbor pro rozpočtovou kontrolu
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
DEVE	Výbor pro rozvoj
ECR	skupina Evropských konzervativců a reformistů
ECON	Hospodářský a měnový výbor
EFD	skupina Evropa svobody a přímé demokracie
EK	Evropská komise
EMPL	Výbor pro zaměstnanost a sociální věci
ENVI	Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin
EP	Evropský parlament
EPP	skupina Evropské lidové strany
EPP-ED	skupina Evropské lidové strany-Evropských demokratů
FEMM	Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví
GUE/NGL	skupina Konfederace sjednocené levice a Severské zelené levice
IMCO	Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů
IND/DEM	skupina Nezávislost a demokracie
INTA	Výbor pro mezinárodní obchod
ITRE	Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku
JURI	Výbor pro právní záležitosti
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
LIBE	Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
ODS	Občanská demokratická strana
PČR	Parlament České republiky
PECH	Výbor pro rybolov
PES	skupina Strany sociálních demokratů
PETI	Petiční výbor
PSP	Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR
REGI	Výbor pro regionální rozvoj
RKS	Resortní koordinační skupina
S&D	skupina Progresivní aliance socialistů a demokratů
SEDE	Podvýbor pro bezpečnost a obranu
SNK-ED	Sdružení nezávislých kandidátů – Evropští demokraté
SZB	Stálé zastoupení ČR při Evropské unii v Bruselu
TRAN	Výbor pro dopravu a cestovní ruch
Zelení/EFA	skupina Zelených a Evropské svobodné aliance

Přílohy

Seznam českých europoslanců ve volebním období 2004–2009

Jméno	Politická strana	Politická skupina	Výbory	Funkce
Jana Bobošíková	NEZ	NI	REGI	
Jan Březina	KDU-ČSL	EPP-ED	ITRE	
Milan Cabrnach	ODS	EPP-ED	EMPL	
Petr Duchoň	ODS	EPP-ED	CONT, TRAN	místopředseda CONT
Hynek Fajmon	ODS	EPP-ED	BUDG	
Richard Falbr	ČSSD	PES	EMPL	
Věra Flasarová	KSČM	GUE/NGL	CULT, FEMM	
Jana Hybášková	SNK-ED	EPP-ED	BUDG, DEVE, AFET	
Jaromír Kohlíček	KSČM	GUE/NGL	TRAN	
Jiří Maštálka	KSČM	GUE/NGL	TRAN, EMPL	
Miroslav Ouzký	ODS	EPP-ED	ECON, ENVI	místopředseda EP (2004–2007) předseda ENVI (2007–2009)
Miloslav Ransdorf	KSČM	GUE/NGL	ITRE	místopředseda výboru; místopředseda GUE/NGL
Vladimír Remek	KSČM	GUE/NGL	ITRE	
Zuzana Roithová	KDU-ČSL	EPP-ED	IMCO	místopředsedkyně výboru
Libor Rouček	ČSSD	PES	AFET	místopředseda výboru
Nina Škottová	ODS	EPP-ED	BUDG	
Ivo Strejček	ODS	EPP-ED	ECON	whip ODS
Daniel Stroj	KSČM	GUE/NGL	JURI	
Oldřich Vlasák	ODS	EPP-ED	REGI	vicekoordinátor EPP-ED v REGI (2007–2009)
Jan Zahradil	ODS	EPP-ED	JURI, DEVE	
Tomáš Zatloukal	SNK-ED	EPP-ED	CULT	
Vladimír Železný	NEZ	IND&DEM	REGI	
Josef Zieleniec	SNK-ED	EPP-ED	AFET	
Jaroslav Zvěřina	ODS	EPP-ED	JURI	

Seznam českých europoslanců ve volebním období 2009–2014

Jméno	Politická strana	Politická skupina	Výbory	Funkce
Zuzana Brzobohatá	ČSSD	S&D	REGI, BUDG, CONT	
Jan Březina	KDU-ČSL, od 2013 nestraník	EPP	ITRE	
Milan Cabrnach	ODS	ECR	EMPL, ENVI	whip ODS, koordinátor ECR v EMPL (2009–2014)
Andrea Češková	ODS	ECR	CONT, FEMM, ENVI	zástupkyně koordinátora ECR v CONT a FEMM
Robert Dušek	ČSSD	S&D	AGRI	
Hynek Fajmon	ODS	ECR	AGRI	zástupce koordinátora ECR v AGRI
Richard Falbr	ČSSD	S&D	EMPL	
Věra Flasarová (od ledna 2014)*	KSČM	GUE/NGL	BUDG	
Jiří Havel (do července 2012)**	ČSSD	S&D	BUDG, CONT	
Jaromír Kohlíček	KSČM	GUE/NGL	TRAN	koordinátor GUE/NGL v TRAN (2012–2014)
Edvard Kožušník	ODS	ECR	IMCO	zástupce koordinátora ECR v IMCO
Jiří Maštálka	KSČM	GUE/NGL	JURI	kvestor; koordinátor GUE/NGL v JURI (2012–2014)
Vojtěch Mynář (září 2012)	ČSSD	S&D	BUDG	
Miroslav Ouzký	ODS	ECR	ENVI	koordinátor ECR v ENVI (2009–2012)
Pavel Poc	ČSSD	S&D	ENVI	
Miloslav Ransdorf	KSČM	GUE/NGL	ITRE	místopředseda GUE/NGL
Vladimír Remek (do prosince 2013)	KSČM	GUE/NGL	BUDG	
Zuzana Roithová	KDU-ČSL	EPP	IMCO	
Libor Rouček	ČSSD	S&D	AFET	místopředseda EP (2009–2012) místopředseda S&D (2012–2014)
Olga Sehnalová	ČSSD	S&D	TRAN	
Ivo Strejček	ODS	ECR	ECON	zástupce hlavního whipa ECR
Evžen Tošenovský	ODS	ECR	ITRE	
Oldřich Vlasák	ODS	ECR	REGI	místopředseda EP (2012–2014) koordinátor ECR v REGI (2009–2014)
Jan Zahradil	ODS	ECR	INTA	předseda ECR (březen–prosinec 2011) místopředseda ECR (2009–březen 2011, prosinec 2011–červen 2014) zástupce koordinátora ECR v INTA

* Věra Flasarová nahradila ve funkci poslance Evropského parlamentu Vladimíra Remka.

** Jiří Havel na počátku července 2012 zemřel. Ve funkci poslance Evropského parlamentu jej nahradil Vojtěch Mynář.

Seznam českých europoslanců ve volebním období 2014–2019

Jméno	Politická strana	Politická skupina	Výbory	Funkce
Dita Charanzová	ANO 2011	ALDE	IMCO	koordinátorka ALDE v IMCO
Martina Dlabajová	ANO 2011	ALDE	CONT, EMPL	místopředsedkyně CONT vicekoordinátorka ALDE v EMPL
Petr Ježek	ANO 2011	ALDE	ECON	
Jan Keller	ČSSD	S&D	EMPL	
Kateřina Konečná	KSČM	GUE/NGL	ENVI	koordinátorka GUE/NGL v ENVI
Jaromír Kohlíček (od 4. února 2016)	KSČM	GUE/NGL	ITRE	místopředseda ITRE
Petr Mach	Svobodní	EFD	AFCO	koordinátor EFD v AFCO
Jiří Maštálka	KSČM	GUE/NGL	IMCO, JURI	
Luděk Niedermayer	TOP 09 a Starostové	EPP	ECON	
Pavel Poc	ČSSD	S&D	ENVI	místopředseda ENVI
Miroslav Poche	ČSSD	S&D	ITRE	
Stanislav Polčák	TOP 09 a Starostové	EPP	REGI	místopředseda REGI
Jiří Pospíšil	TOP 09 a Starostové	EPP	IMCO	
Miloslav Ransdorf* (do ledna 2016)	KSČM	GUE/NGL	ITRE	místopředseda ITRE
Olga Sehnalová	ČSSD	S&D	IMCO	
Michaela Šojdrová	KDU-ČSL	EPP	CULT, FEMM	místopředsedkyně CULT
Jaromír Štětina	TOP 09 a Starostové	EPP	AFET, SEDE	místopředseda SEDE
Pavel Svoboda	KDU-ČSL	EPP	JURI	předseda JURI
Pavel Telička	ANO 2011	ALDE	TRAN	místopředseda ALDE
Evžen Tošenovský	ODS	ECR	ITRE	zástupce koordinátora ECR v ITRE
Jan Zahradil	ODS	ECR	INTA	místopředseda INTA
Tomáš Zdechovský	KDU-ČSL	EPP	CONT, LIBE	

* Miloslav Ransdorf 22. ledna 2016 zemřel. Ve funkci poslance Evropského parlamentu jej nahradil Jaromír Kohlíček.